

Vážení čtenáři,

dostává se vám do rukou druhé letošní číslo časopisu *Knihovna: knihovnická revue*. V recenzované části si můžete přečíst dva příspěvky. Oba se týkají historických fondů. V prvním příspěvku ***Abatyše s knihou v českém středověku*** se dozvíme, jakými čtenářkami byly novicky, novicmistryně, sakristánky, převorky či abatyše v českých středověkých církevních řádech. Autorka na základě studia rukopisů dochovaných ve fondech Národní knihovny České republiky dokládá, že to byly ženy nejen vzdělané, které uměly plynule číst, ale byly i aktivními objednavatelkami rukopisů, a to nejčastěji liturgických knih, které potřebovaly pro svoji duchovní praxi. V oblíbě měly také knihy hodinek a pasionály.

Druhým recenzovaným příspěvkem nás autoři uvádějí do problematiky ***možného využití videospektrálního komparátoru VSC 8000 při studiu tzv. znečitelněných vlastnických poznámek v inkunábulích Národní knihovny České republiky***. Použití komparátoru umožňuje zviditelnění a paleografické čtení vlastnických poznámek v raných tiscích. Tyto vlastnické poznámky byly v minulosti z různých důvodů úmyslně znečitelněny. Autoři dokládají na příkladech několika inkunábulí z fondů Národní knihovny České republiky, proč byly poznámky znečitelněny a rekonstruuji čtenářskou historii tisků. Ve své studii se zabývají jedním z typů provenienčních znaků – rukopisnými vlastnickými záznamy. Na základě průzkumu pomocí videospektrálního komparátoru VSC 8000 dochází k znovuoobjevení těchto záznamů.

Další příspěvek se dotýká naší každodenní práce, a sice otázek ergonomie pracovního prostředí. Tato problematika má těsnou souvislost s oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tzv. BOZP. Autor ve svém příspěvku ***Úvod do ergonomie v knihovnách*** vysvětluje, jaké jsou jednotlivé oblasti ergonomie – ergonomie sociální, kognitivní, environmentální a fyzická. Všechny tyto oblasti ergonomie zasazuje do práce v knihovnickém prostředí a na konkrétních příkladech ukazuje, jak o svoje pracovní prostředí pečovat.

Termín učící knihovník a jeho práci nám představuje příspěvek s názvem ***Nahlížení na minulost, současnost a možnou budoucnost učících knihovníků***. Autor si vytkl cíl přiblížit vzdělávací roli vysokoškolských a akademických knihoven prostřednictvím osoby učícího knihovníka. Tuto roli vysvětluje především v kontextu anglosaského prostředí, kde k tomuto tématu existuje odborná literatura a vede se diskuse. V článku se také objevují termíny knihovník-prostředník a předmětový knihovník a vysvětlují se jejich specifika. V závěru článku nás seznamuje se situací této specifické knihovnické profese v našem prostředí. Upozorňuje také na dva výzkumy, jejich srovnání nalezneme v poslední části článku.

U učícího knihovníka zůstaneme i v dalším článku. V příspěvku ***Informačné správanie v akademickom kontexte a informačné vzdelávanie z pohľadu učiaceho knihovníka na ČVUT*** autorka přibližuje problematiku informačního chování studentů generace Z a zkoumá ji z pohledu učícího knihovníka. Upozorňuje také na skutečnost,

že lidé generace Z se považují za technologicky zdatné, což ovšem neznamená, že jsou digitálně a informačně gramotní. V článku dále uvádí, jaké kompetence (technologické, sociální, odborné, jazykové, pedagogické a didaktické) musí učící knihovník mít. V příspěvku jsou popsány konkrétní zkušenosti, které má učící knihovník v prostředí Českého vysokého učení technického v Praze.

V rámci projektu Evropského sociálního fondu „Posílení úrovně sociálního dialogu v odvětvích a podpora adaptace odvětví na změny“, platforma knihovnictví, se zkoumají rozšíření a podmínky práce na dálku v českých knihovnách. Pracovní skupina připravila dva dotazníky – jeden pro zaměstnavatele a druhý pro zaměstnance. Cílem bylo zjistit, kteří zaměstnavatelé z řad knihoven poskytují práci z domova a jaké jsou podmínky pro její poskytování, jak je hodnocen výkon práce z domova apod., a současně, jaké důvody vedou určité knihovny k neposkytování této formy práce. Druhý dotazník, určený zaměstnancům, měl za cíl dozvědět se, jak jsou zaměstnanci spokojeni s prací na dálku, co to pro ně konkrétně znamená, zda mají od zaměstnavatele vybavení pro výkon této práce atd. Článek vychází pod názvem **Podmínky pro poskytování práce na dálku v knihovnách – výsledky průzkumu**.

Na konci tohoto roku odchází do zaslouženého důchodu předseda naší redakční rady a dlouholetý zaměstnanec a vedoucí pracovník Národní knihovny ČR **Mgr. Adolf Knoll**. Chtěli bychom mu malým medailonkem poděkovat za práci, kterou vykonal pro náš časopis. Byl předsedou redakční rady od roku 2012 a za tu dobu přispěl svými znalostmi, zkušenostmi a nadhledem ke zdárnému fungování tohoto periodika. Pane předsedo, vřelé díky za všechno!

V prosinci letošního roku se dožívá krásných 90. narozenin naše bývalá kolegyně **Mgr. Eva Novotná**. Jako poděkování Evě Novotné za práci pro Národní knihovnu připravily kolegyně medailonek, ve kterém připomínají vše důležité, co tato první vedoucí oddělení PR během své kariéry vykonala. A že toho nebylo málo!

Publikujeme recenzi na francouzskou knihu autorky Michèle Bilimoff, která se zabývá popisem květin a živočichů obdivuhodně vyobrazených ve středověkém rukopisu tzv. *Velkých hodin* vévodkyně a posléze i francouzské královny Anny Bretaňské (*Les Jardins d'Anne de Bretagne: les plantes au Moyen Âge: d'après les Grandes Heures d'Anne de Bretagne: Bibliothèque nationale de France, Ms. latin 9474*).

Číslo uzavírají tradiční rubriky *Tipy z Knihovny knihovnické literatury*, které představují nové přírůstky ve fondu Knihovny knihovnické literatury, a *Novinky zahraniční knihovnické literatury*, tentokrát na zajímavé a aktuální téma digitální střídmosti.

Za redakci vám všem děkuji za přízeň a přeji vám hodně zdraví a štěstí do dalšího roku.

Renáta Krejčí Salátová